



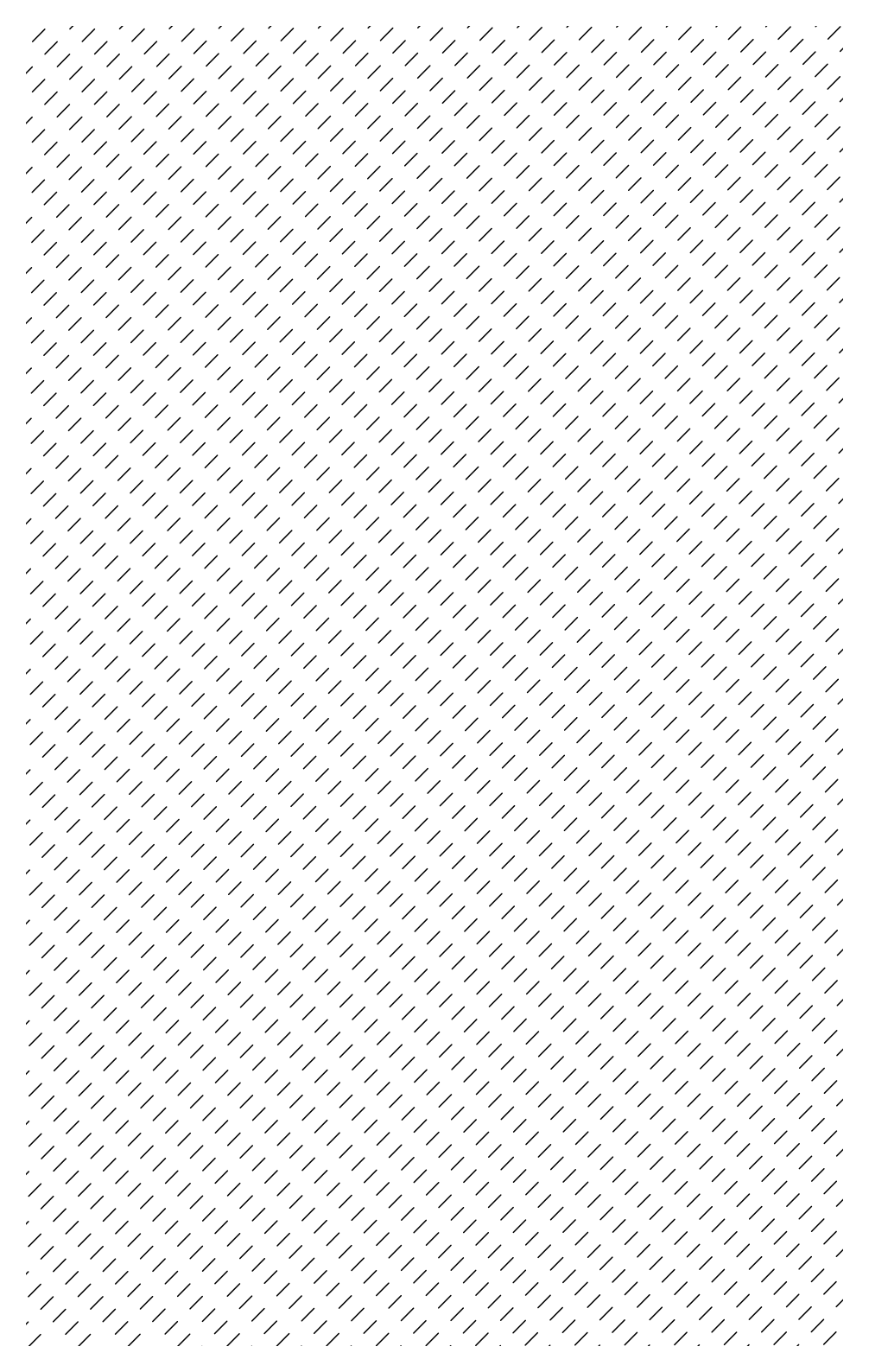
Perdent la por

Anton Ferret Baig

PRÒLEG DE JORDI LLAVINA

PREMI NARCÍS LUNES I BOLOIX 2022

Saldonar.



Perdent la por

ANTON FERRET BAIG

Perdent la por

PRÒLEG DE JORDI LLAVINA
PREMI NARCÍS LUNES I BOLOIX 2022

Saldonar.

Perdent la por

- © del text: Anton Ferrer Baig, 2023
© del pròleg: Jordi Llavina Murgadas, 2023
© de la fotografia de l'autor: Galo Tobías, 2023
© d'aquesta edició: Edicions Saldonar, 2023

Primera edició: maig del 2023

Publicat per Edicions Saldonar
Alfambra, 16, 5è 2a
08034 Barcelona
edicions@saldonar.com
www.saldonar.com

Edició i producció: Francesc Gil-Lluch
Disseny de la col·lecció: Enric Muñoz
Disseny de la coberta i maquetació: Octavi Gil Pujol
Distribució: UDL

Thema: DC, DCC, DCF
ISBN: 978-84-19571-15-1
Dipòsit legal: B 5437-2023

Saldonar forma part de l'associació
d'editorials independents Llegir en Català.



Aquest llibre s'ha imprès amb paper procedent de boscos
gestionats de manera sostenible, un òfset cru de 90 grams,
i s'ha compaginat amb la tipografia Sabon en cos 10,5.

Els titulars del *copyright* tenen els drets reservats.

El Premi de Poesia Narcís Lluç i Boloix és convocat anualment per
l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts.



AJUNTAMENT
Sant Vicenç dels Horts

Taula

BENEÏDA LA POR!,
per Jordi Llavina, 9

PERDENT LA POR

- No hi ha pas por en el compungit rostre, 17
 La por sovint és fum de cigarreta, 18
 La por, feroç animal cambrià, 19
La por, lector valent, et vindrà un vespre, 20
La por és pols que cau sobre el llenguatge, 21
 La por, quan vol, du roba de bufó, 22
La por als clowns no és pas gens estranya, 23
 La por, ja ho saps, és alliberadora, 24
 La por va fer que un xicot fracassés, 25
 La por de ser ridícul i grotesc, 26
La por del Crist encara ens interpel·la, 27
 La por d'estar tot sol et torna bala, 28
La por que algú descobreixi els amants, 29
 La por que dius que tens a les aranyes, 30
 La por et pot fer tornar despietat, 31
La por que en Lluc tenia envers els gossos, 32
 La por d'anar a l'infern amb el diable, 33
 La por, tothom la vol tenir ben lluny, 34
La por que sent el nen que els primers passos, 35

- La por que fa morir sobtadament, 36
- La por que viu més gent, la més comuna, 37
- La por de ser soterrat viu és força, 38
- La por confon el ballador novell, 39
- La por del que diran fa anar restret, 40
- La por que fa tacar-se amb *spaghetti*, 41
- La por s'infon, sovint, de coherència, 42
- La por de Déu, del sacre i del misteri, 43
- La por de tu, lector, m'ha estat nociva, 44
- La por fa com un arc que se't destensa, 45
- La por pot ser constant, apegalosa, 46
- La por és com un parc per a nadons, 47
- La por t'abat com tret de caçador, 48
- La por debat avui amb el dolor, 49
- La por és com els ossos quan fan mal, 50
- La por t'ha dut al país dels porucs, 51
- La por s'adorm tranquil·la a la parpella, 52
- La por és dins d'un pou. La corriola, 53
- La por és com algú que et tapa els ulls, 54
- La por manté el seu pols amb el dolor, 55
- La por és com l'amic de la infantesa, 56
- La por és ell, que dorm, i quan et lledes, 57
- La por és bosc que ha crescut als vinyals, 58
- La por és flit i com l'insecticida, 59
- La por que creus que tens ben dominada, 60
- La por, amb el puny, va rebregant papers, 61
- La por cedí quan digué Gabriel, 62
- La por regeix i impera, com la nit, 63
- La por la venç, expliquen, el coratge, 64
- La por t'ha fet frenar a les baixades, 65
- La por és gos, feréstec, de masia, 66

Beneïda la por!

JORDI LLAVINA

Fa molts anys que l'Anton Ferret escriu versos. El lector d'aquest llibre ho descobrirà de seguida: un poeta de la seva riquesa expressiva no s'improvisa en quatre dies. N'escrivia, de versos, i no els mostrava. I, si els mostrava, ho feia d'una manera privada, sense mirar d'explotar la transcendència que amaguen els seus sonets, com aquests cinquanta aplegats aquí, tants com els anys que va fer en començar-los a escriure. ¿I per què no ha publicat fins ara? La resposta queda ben explicada en el sonet 28, el primer quartet del qual fa:

La por de tu, lector, m'ha estat nociva.
T'he temut tant que és ben poc el que he escrit
quan, si no escric, no trobo pas sentit
en el que soc o faig: res no em motiva.

Confessa que ha escrit poc, però no és del tot cert. Jo vaig conèixer l'autor en els dies ja llunyans que estudiàvem plegats a la Universitat de Barcelona, a mitjan anys vuitanta. Llavors l'Anton ja feia versos brillants, que començaven a desplegar el seu prodigiós sentit de la llengua i a mostrar el domini que té de les

eines retòriques. Aquesta obra arriba quan el poeta està a punt de fer cinquanta-cinc anys. Com és fàcil de suposar, s'estalvia temptejos i errors de principiant.

A parer meu, *Perdent la por té*, d'entrada, un avantatge: el tema central, únic, que l'estructura. És, per descomptat, l'assump-te divers i riquíssim de la por. Cadascun dels sonets comença amb el sintagma *la por*. Aquesta pulsio humana elemental, instintiva però també cultural, és el punt de partença de l'obra. Però com que l'exploració no es fa sobre un concepte, sobre cap universal, sinó sobre la realització d'aquest mateix concepte en l'ànima i el cos humans, en el seu cor espantadís, tenim un mostrar molt nodrit de pors convertides en pretext poètic. Pors de tota mena: n'hi ha de ben greus, com és ara la por de Déu o la de ser enterrat viu, i n'hi ha de lleugeríssimes, com la por de tacar-se la camisa amb uns espaguetis negats en salsa de tomàquet.

D'entrada, la por del nadó, una por animal que s'expressa no pas amb el primer vagit, no pas amb el reclam obsessiu del plor, sinó amb el primer somriure. És un símptoma de la sociabilitat del noutat i, doncs, la primera esclatxa inconscient que la seva tendra consciència obre, ben a la impensada, al virus de la por, indefallent com ell sol:

Somriu? La por ja té la passarel·la
per fer-se'l seu: ella entra quan ell riu.
No en sortirà mentre es mantingui viu.

Més enllà de la precisa resolució formal —en parlaré tot se-guit, de la forma—, la idea em sembla molt poderosa. ¿Qui està exempt de patir la por, en el seu elenc variadíssim? Més endavant, el sonet 40 pren el pretext de les pors de la infantesa: el nen apersonat i matalot que fa oposicions a la carrera de botxí n'és

el protagonista indirecte. Diuen que la pell té memòria... Com se'ns grava indeleblement el record de qui ens sotmetia! Els dos versos finals són magnífics:

I et veus petit i a ell el veus immens
i et surten blaus que et feu quan éreu nens.

Abans, Ferret escrivia que només hi ha una por assumida a gratient: «La por del part és l'única volguda».

El de la por és un assumpte universal: ¿quina consciència en pot viure al marge, quin cor no n'ha sofert els estralls? «El fang de què som fets la por conté». La por de les aranyes, dels gossos. Les fòbies. En aquest sentit, «la por que en Lluç tenia envers els gossos» canvia substancialment quan el protagonista del sonet s'enamora d'una amant del millor amic de l'home. La ironia, de tant en tant, treu el nas en la poesia de Ferret, i el llegendor, avesat als assumptes transcendents que elabora, no pot sinó agrair-ho:

S'enamorà, i com, de la Maria,
que un labernès lluïa encantador,
i en un sol jorn bastà, ves qui ho diria,

per perdre, us ho ben juro, tota por.
Li feia al ca grans festes tot el dia
i al llit, de nit, ell era un labrador.

Una delícia de sonet, com tants altres del llibre! El desig que serveix per guarir una ferida. En altres ocasions, la dicció no és tan lleugera, no és tan gràcil, sinó que està imbuïda d'un sever dramatisme:

La por et fa cec quan no en saps el perquè:
t'ha de tocar, però et desorienta,
la vas sentint ben a prop, ben roenta,

i tot allò que en amar és plaer
tendre i manyac, quan la por et turmenta
saps que serà una ferida mordenta.

Sí, l'Anton Ferret coneix l'ànima humana: en l'experiència amorosa, la convivència entre gaudi i angoixa, plaer i ferida, no és gens estranya. Més aviat estic temptat d'escriure que hi és el pa de cada dia! L'Anton és un poeta d'un formalisme extrem. Ha optat pel sonet, probablement la forma lírica més canònica, la més beneïda per la tradició. Jo, que també he tingut tirada a escriure'n, vull oferir una hipòtesi sobre l'ús d'aquesta forma: el sonet fa ideal la reducció poètica, i potser encara més quan l'autor s'enfronta a reflexionar sobre un tema d'unes implicacions tan extenses i d'una profunditat tan marejadora com el que ha triat. Els catorze versos ceneixen el discurs, però és que, a més, el joc de rimes contribueix a crear sentit nou. No m'és gaire difícil imaginar-me l'amic Anton xalant de valent, a l'hora de redactar aquestes poesies, tot aplegant valuoses troballes per al seu llibre. N'és ben ple, us ho asseguro!

De vegades un vers, un de sol, ens dona, amb una fiblada de sentit, una definició que ni un tractat sencer de filosofia no aconseguiria: «La por és reixa i és també barana». Potser, al capdavant, tot ve d'una por fundacional: la de la mort. La nostra condició moridora ens trasbalsa, en pic en prenem consciència, i d'aquí plora el malalt:

És una por que sempre inoportuna:
no cessa mai encara que en fugiu;

pro també és cert que és tota una fortuna
per a la gent que té empenta i en viu.

Torna a picar-nos l'ullet el poeta sorneguer: tanta gent que en viu, del negoci de la mort. Salvador Espriu feu de la seva obra una «llarga meditació sobre la mort». Corredors d'assegurances, metges, capellans, notaris i bombers en són, encara més, beneficiaris subsidiaris, i ja em perdonareu el reble. M'agrada aquest Ferret que conjuga la transcendència amb la facècia costumista, en la línia de Josep Carner o de Pere Quart.

Ton Ferret, en aquests cinquanta sonets, exposa els seus arguments. No jutja: presenta. Darrere hi ha, esclar, una filosofia de vida, la lliçó moral. En el seu cas, un declarat estoïcisme:

La por és garantia
d'un viure estoic, sens dolors ni follia.

Per fortuna, en aquest llibre magnífic, *opera prima* d'una inusual maduresa, el poeta ha jubilat l'estoic que l'ha mantingut tants anys fora dels circuits lírics del país i, finalment, se'ns mostra hedonista i epicuri, amant forassenyat de la llengua i del joc, recercador impenitent del sentit. Aquest prologuista, que l'estima com a persona i com a poeta, li n'està profundament reconegut.

Lo jorn ha por de perdre sa claror

A. M.

No hi ha pas por en el compungit rostre
que té el nadó quan fa el primer vagit.
Tampoc té por quan l'acosten al pit
on, per instint, xucla llet cap al llostre.

No en té pas gens quan mira cap al sostre
sigui en ple jorn o bé entre hores, de nit,
i si fa un plor, és de gana i neguit
o de dolor. La por només és nostra.

I s'enforteix, el nen. La fontanel·la
es va tancant, guanya pes i us deliu
per veure quan deixarà de ser esquiu.

¿Somriu? La por ja té la passarel·la
per fer-se'l seu: ella entra quan ell riu.
No en sortirà mentre es mantingui viu.

La por sovint és fum de cigarreta
que es va escampant tot al nostre voltant.
Primer és subtil: un fil gris que s'enveta
dins dels narius. Hi ha algú que està fumant,

pro no el veiem i tota la saleta
se'n va impregnant i l'aire es fa pesant
(no hi ha espiell ni finestral ni cleta)
i el fumador sembla que sigui ran

del nostre coll, però ens girem i res:
no hi ha ningú. I tampoc no es desgasa
el fum pudent que pertot ja s'ha estès.

Maligne fum, deposa't, fes-te brasa,
fusa'm el braç. M'estimo més l'encès
dolor que el tel incert que tot ho arrasa.

La por, feroç animal cambrià,
per als experts és, ja, del tot extinta:
el clima es va tornar hostil i insà
quan d'un món nou el vell n'estava encinta

fins que al final, ben delmada, expirà
en un fangar (afirma una succinta
noteta al peu en un llibre ancià,
de fulls tan prims que la tinta en traspinta).

El pensament d'ara, cartesità,
ens diu que alcem futurs sobre una llosa
dura, pesant i plana: la raó.

Doncs escolteu: la llosa és el fangar.
Ningú no diu el que tothom suposa:
que és la raó un fòssil de la por.